

A fenti címmel nyílt szeptember 13-án a Bóbita Bábszínház bábmúzeumában egy új időszaki kiállítás, amely a békéscsabai Napsugár Bábszínház elmúlt húsz évéből mutat be bábokat és díszleteket. Lenkefi Zoltánnal, a Napsugár igazgatójával beszélgettünk az elmúlt húsz évről, amelynek során a bábszínház hol viszontagságos, hol felemelő utat tett meg, és végül érkezett mai méltó helyére, a Munkácsy Negyedbe. Azonban a békéscsabai bábtörténet sokkal régebben, még a múlt század közepén kezdődött. (Fotók: Mizerák Andrea)

- Kérlek, mutasd be a Napsugár Bábszínház tárlatát, amelynek a megálmodója és elkészítője is voltál! Hány előadás bábjai és díszletei láthatók a kiállításon? Mi volt a válogatás szempontja?

- Húsz év alatt rengeteg előadást csináltunk, sok olyan volt közülük, amiben kísérletezés folyt, mások nagyon erős koncepcióra épültek. Mindegyiket szeretettel és élvezettel, a szakmánk legjobb tudása szerint igyekeztünk megcsinálni. Ebből most hetet hoztunk el a kiállításba, azokat a leglátványosabb, legkedvesebb előadásokat, amelyek számunkra meghatározóak, nem csak látványban, hanem az előadások milyenségében is. Ahogy belépünk a kiállításba, jobboldalt láthatók a *Hétszínvirág* című, rendkívül mozgalmas előadás bábjai és díszletei, amely Katajev klasszikus meséje nyomán készült. A főszereplője egy kislány, aki, miután egy virágszirmot letépett, ott terem, ahol akar. Ennek a látványvilágára

Wunder Juditot

kértük fel, aki akkoriban végzett a Magyar Képzőművészeti Egyetemen, fiatal tervezőként készítette el nekünk ezt a darabot. Az együttműködés nagyon jó volt, jól érezte magát nálunk. Nagyon ritka, amikor valaki fiatal művészként azonnal bele tud egy ilyen dologba ugrani, és annyira érzi az egészet. A mellette látható

Titokzatos jóbarát

már ennek a következménye volt, szintén jól tudunk együtt dolgozni. Egy teljesen más látványvilágú előadás született, viszont érezni benne a Juditra jellemző színességet, mozgalmasságot. Vele szemben látható a nagyszerű gyulai költő,

Kiss Ottó

művéből készült

Emese almája

,
Rofusz Kinga

első békéscsabai, és egyben első magyarországi bábszínházi tervezése. Az előadást

Bartal Kiss Rita

rendezte, és

Kiss Erzsi

, az Egy Kiss Erzsi Zene vezető szólóénekesnője szerezte a zenéjét. Együtt nagyon jó hármast alkottak. Rofusz Kinga rengeteg gyerekkönyvvel számos illusztrációs díjat nyert. Az a fajta finom, viszont rendkívül szürreális világa, amit a grafikáin keresztül is lehet látni, nagyon megfogja az embert. Bartal Kiss Rita a kecskeméti Ciróka Bábszínházból indult, és az életművét végignézve szintén nagyon komoly felmutatható eredménnyel rendelkezik. Kiss Erzsiről pedig nem kell külön beszélni, mert aki volt már koncertjén, az tudja, hogy milyen nagyszerű és varázslatos zenei világokat alkot. Szerencsére nálunk sok zenét szerzett. Ő úgy dolgozik, hogy vannak saját zenész barátai, akikben megbízik, és akikkel elvonul a stúdióba, és elkezd dolgozni nekünk. Nehéz ezt összeegyeztetnie, sőt, akkor még nehezebb volt, mert még többet koncertezett, amikor ezeket az előadásokat csinálták. Ha ismerjük ezt az alkotóhármast, egyből tudjuk, hogy miért találkoztak. Négy előadást tervezett nálunk Rofusz Kinga, ebből hármat Bartal Kiss Rita rendezett, kettőben pedig Kiss Erzsi zenéje volt hallható. Érezhető az a fajta szimbíózis, amiben ők művészileg együtt tudnak lenni, és azonnal választ tudnak adni, ki a grafikával, ki a zenével, ki a mondanivalóval.

- Kikkel dolgoztok meg együtt, akiknek a darabjai a kiállításon is szerepelnek?

- **Grosschmid Erik** többek közt *Az elvarázsolt egérkisasszony* című előadást tervezte nálunk, amely a kiállításon is látható, amit

Czipott Gábor

rendezett, és Gábor külön kérése volt, hogy Erik legyen a tervező. Erikkel többször dolgoztunk együtt, akiről azt gondolom, hogy egy olyan talentummal van dolgunk, aki bármihez nyúl, abból arany lesz. Általánosságban elmondható az ott alkotó művészekről, hogy nagyon szeretnek nálunk kísérletezni, amire én megpróbálok lehetőséget adni. Ez a történet egy mézeskalács árusról, Cukoranyóról szól, akinek a kis bódéja fel volt építve egy forgószínpad középen.

Élőszínházi előadás volt, de kesztyűs báb és marionett is volt benne. Áttérve a következő előadásra,

Rumi Zsófit

Veres András

hozta magával, aki nagyon sokfelé dolgozik, nagyszerű rendező kolléga, ő ajánlotta Zsófit a *Berzián és Dideki*

tervezőjének. Ott sem volt kérdés, hogy jöhet-e vagy sem, hiszen egy olyan bábos családból származik, ahol gyerekkorától kezdve mindent látott. Zsófinak, aki ma már nagyszerű tervezőként dolgozik országszerte, különböző projekteken, ez volt az első munkája. Nagyszerű volt vele dolgozni, úgy gondolom, hogy a fiatalságot, modernséget, formabontást nagyon jól lehet látni ezeken a bábokon. A következő előadáshoz,

A repülő kastély

címűhöz egy gigantikus díszletet álmodott meg Rumi László, ami neki szokása. A darabban óriási bábok voltak, az előadást elég nagy térben játszottuk.

Rumi László

egy festőművésszel,

Sebestyén Jánossal

dolgozott együtt, akinek semmiféle bábszínházi tapasztalata nem volt. Ez nem szokatlan Rumitól, mert szeret úgy dolgozni, hogy olyan embert hoz be a produkcióba, aki számára ismeretlen a bábszínházi közeg. Sebestyén János gyönyörű festményeket készített, és ezekhez ragaszkodott is. A kiállításon látható fejek legalább 6-8-szor készültek el, mire olyanok lettek, hogy ő azt el tudta fogadni. A jelmezek szintén így készültek. Ennek egy hátulról árnyjátékos, előlről vetített része volt, a díszletben egy hatalmas farámpa volt, illetve egy fektetett félpiramis. Eredetmese volt, amelyben három fiúból az egyik vándorútra indul, és megmenti a királyságot, így ez a férfi felcseperedésének meséjét láthattuk. Az utolsó kiállított darab a

Jaj, de jó itt, mindenütt!

című előadáshoz készült bábokat és díszleteket mutatja be. Az előadást

Kolozsi Angéla

rendezte, amelyet

Soós Emőke

és

Törőcsik Eszter

játszott, amit kifejezetten kettejükre szabott a rendező. Ezt az akkori bábkészítő kollégáim tervezték és gyártották. Nagyon fontos előadás, sokat játszottuk, mivel könnyen szállítható volt, másrészt nekem személy szerint is fontos, mert egy elmúlt időre emlékeztet, hiszen már nem sokan vagyunk ott azok közül, akik abban az időszakban dolgoztunk. Illetve azokra a körülményekre, amik akkor minket körülvettek, mégis milyen sokat ki tudtunk belőle hozni.

- A kiállítás címe „Minden ösvény, minden út...”. Mit jelent és mire utal ez a cím?

- A „Minden ösvény, minden út...” **Bálint Ágnes** tollából származik, *Az elvarázsolt egérkisasszony*

című

eladásban Cukoranyó kezdődala. Ez egy olyan dal, amit a békéscsabai születésű

Pribojszki Mátvás

zenésített meg, aki nagyon jó szájharmonikás. Számunkra azt fejezi ki, hogy az elmúlt húsz évben egy fura, sokszor szürreális, olykor nagyon nehéz, máskor nagy magaslatokban járó utat tettünk meg, és eljutottunk odáig, hogy Békéscsabán egy igazi bábszínházat tudtunk teremteni. Ennek a kanyarjait, nehézségeit, a rengeteg utazást, munkát fejezi ki ez a dal. A kollégákkal nemrég csináltunk egy koncertet a húszéves évfordulóra, ami ezzel kezdődött.

- Kérlek, mesélj arról, hogy mikor és hogyan kezdődött Békéscsabán a bábos élet?

- 1949-ben, a háború után az volt az elképzelése a kulturális vezetésnek, hogy olyan csoportok jöjjenek létre, ahol egyrészt a férjüket elvesztett nők, az egyedül maradt gyermekek, másrészt a dolgozó családok kultúrával tudnak foglalkozni. Természetesen volt ebben pártpolitika is, hiszen ilyen helyeken nagyon jól lehetett az ideológiai nézeteket osztani. Ez a bábszínházak esetében kicsit másképp működött, például **Kós Lajos**, a Bóbita alapítója fantasztikusan jól át tudta ívelni ezeket a politikai kötelezettségeket. Békéscsabán a bábcsoport alapítására vonatkozó felkérést Erzsi néni,

Gellért Erzsébet kapta, aki pedagógus

volt. Amikor elkezdte, nyilván semmit se tudott az egészeől, de az akkori Népművelődési Intézet olyan mennyiségben jelentette meg az oktatási füzeteket, hogy 1951-re Magyarországon már összesen ezer bábegyüttes volt, ebből Békés megyében hetven feletti volt a számuk. Az Intézet munkatársai nagy energiákat fektettek abba, hogy mindenhol meglegyenek a bábegyüttesek megteremtésének alapfeltételei. Na de hogyan keveredtünk mi bele a bábszínházba? Az én apám,

Lenkefi

Konrád

egy

teljesen egyszerű munkáscsaládból származott, öt testvér egyikeként, akinek az apja postai dolgozó, telefonvonalakat építettek, anyja háztartásbeli volt, tehát semmilyen művészi véna nem volt jellemző a közvetlen családban. Ám apám egyszer látott valahol egy bábszínházi előadást, és utána elkezdett festőművészekhez járni, hogy rajzoljon, mert jól rajzolt. Valahogy elkeveredett a Gellért Erzsébet által alapított Mesevilág Bábcsoportba. Erzsi néni látta, hogy apám tényleg ügyesen rajzol, és megkérte, hogy segítsen neki, később pedig bábót is készíttetett vele. Felcseperedett, kijárta a középiskolát, ami akkor tanítóképzőnek számított, tehát 18 éves kora után már taníthatott, ám eddigre már elvégezte a rendező, bábtervező és egyéb tanfolyamokat is, amit a Népművelődési Intézet szervezett különböző helyeken. Így már gyakorlatilag kiképezte magát bábegyüttes vezetésére. 1961-ben Erzsi néni felköltözött a nagybátyjához Budapestre, aki elveszítette a feleségét, és egyedül maradt a gyerekekkel, hogy segítsen neki. Az együttes vezetését pedig apámra bízta. Ő számtalan előadást csinált sokféle technikával, a csapattal bejárták a világot. Apu nagyon sokfelé járt, számos ismerőse volt, többek közt nagyon jól ismerte Kós Lajost,

Koós Ivánt

, a

Mekk Elek, az ezermester

tervezőjét,

Szilágyi Dezsőt

, az Állami Bábszínház igazgatóját,

Báron Lászlót

, a kecskeméti Ciróka Bábszínház alapítóját, és a bábos szakma további régi nagy öregjeit, akiknek a munkásságából kinőttek a mostani bábszínházak. Apám sajnos 1995-ben meghalt, és ott maradt gazdátlanul a bábegyüttes. Nem volt köztük olyan ember, aki művészileg irányítani tudta volna az amatőr együttest, hiszen a foglalkozásuk szerint óvónők, banki dolgozók, bolti eladók voltak, lévén amatőr bábtársulatról volt szó.

- Hogyan kerültél a bábszínház élére?

- 1995-ben lettem egyetemista a Képzőművészeti Egyetemen, a már említett Koós Iván volt a mesterem. Tőle tanultam a tervezői szakmát, és a Budapest Bábszínházban szocializálódtam hivatásos vonalon. 2003-ban felhívtak Békéscsabáról azzal, hogy a megyei önkormányzatnál megszületett egy olyan elképzelés, amely szerint elindítanák a hivatásos bábszínházat, és megkérdezték, hogy hazaköltöznék-e ennek az előkészületeit kidolgozni és levezényelni. Előtte már hívtak, hogy legyek a bábcsoport vezetője, amit nem vállaltam, mert addigra már a Budapest Bábszínház, és előtte az egyetemi évek megtanították, hogy ez nem az a világ, amit én akarok. Nem így képzeltem el a jövőmet, hivatásos bábszínházban akartam dolgozni. Ám amikor a hivatásos bábszínház gondolatával kerestek meg, beleegyeztem, mert abban láttam lehetőséget, hogy állami és önkormányzati támogatással, állandó munkatársakkal, önálló intézményt hozzunk létre. 2005-ben hazaköltöztem, és a bábszínház vezetője lettem, aminek a története tulajdonképpen nálunk, a nappaliban kezdődött, majd egy művelődési házba költöztünk, onnan egy másik helyre, aztán egy közösségi színtérbe, az Ibsen Háza. 2016-ban körvonalazódott egy új épület gondolata az újonnan kialakításra kerülő Munkácsy Negyedben. Egy 1841-ben épült ódon épületet, egy kúriát alakították át bábszínházzá, kibővítve egy új épülettel, amit 2023-ban adtak át. Ez egy nagy, 1700 négyzetméteres, három helyszínnel, külön műhelyekkel, stúdióval, öltözőkkel rendelkező komplexum, amiben minden benne van, ami bábszínházi előadások előkészítéséhez, gyártásához és előadásához kell.

- Mi a hitvallásod a bábszínházzal kapcsolatban?

- Nagyon befogadó vagyok. Nyitottan állok a világhoz, és nem próbálok senkire ráerőltetni dolgokat. Ebből kifolyólag nagyon vegyes nálunk a felhozatal. Több dolgot is számításba kell venni. Egyrészt Békéscsabán élünk, aminek most már csak 54-55 ezres népessége van, sokan elköltöztek. Meg kell felelni annak az elvárásnak, hogy mindenkinek tetsszen valamelyik előadásunk, mindenki számára legyen érdekes valamelyik. Úgy is mondhatnám, hogy népszínház-jellegű dolgot kell csinálnunk, ami bábszínház esetében zavaró fogalom lehet, de a

lényege, hogy viszonylag széles spektrumot le kell fognunk. Persze lehetne az, hogy én határozok meg mindent, és azt játsszuk, ami nekem tetszik, de nem erről szól a világ. Inkább azt gondolom, hogy azt a befogadókészséget, szeretetadást, amit az ott dolgozó kollégákkal képviselünk, és amely mély lelki tartalmakkal bír, nagyon jól át is tudjuk adni. Szeretem, hogy rengeteg rendezővel dolgozunk, és mindegyik kicsit másképp közelíti meg az anyagot, de amikor a színészeken keresztül szűrődik ez a történet, akkor van egyfajta lelki egység.

- Van bármilyen szakmai együttműködés a Bóbita és a Napsugár között?

- Az a helyzet, hogy 350 km-re vagyunk egymástól. Eddig nem volt olyan jellegű együttműködés, ami kifejezetten közös előadás létrehozásáról szólt volna. Viszont kisebb együttműködések már voltak, például **Nagy-Kovács Géza** készített a Napsugár Bábszínház számára bábokat. **Sramó Gábor** is nagyon sokat segített a Munkácsy Negyedben történt építkezést illetően, főként a kivitelezés, illetve különböző technikai kérdések kapcsán. A társulat tagjai részt vettek már nálunk a Bábos Drámaíró Versenyen, de olyan is volt, hogy önkormányzati küldöttségben látogattunk el a Bóbitába, és úgy beszélgettünk. Emberileg nagyon szeretem Gábort és a körülötte levőket. Ha a Bóbita társulatát nézem, akkor elmondhatom, hogy már sokszor játszottak nálunk Békéscsabán, az ottani bábfesztiválon.

- Kérlek, mesélj erről a fesztiválról!

- A fesztivált 1968-ban találták ki apuék, kifejezetten azzal a céllal, hogy gyerekelőadásokat fogadjanak. Ennek már volt Békéscsabán előzménye, ugyanis voltak gyerekeknek szóló, illetve gyerekeket szerepeltető előadások, és felnőtteként különböző fesztiválokra hívták őket. Ekkor ő meglátta, hogy ebben van lehetőség. Létrehozta Békéscsabán a Nemzetközi Bábfesztivált, és mindjárt az elsőre meghívta **Szergej Obrascovot**, aki Moszkvában a modern bábjátás megalapítója volt, és ő, a világhírű ember el is fogadta a meghívást. A bábfesztivált háromévente rendezték meg, és gyakorlatilag nincsen olyan pontja a világnak, ahonnan ne jöttek volna társulatok. 2005-ben, amikor megalakult a hivatásos bábszínház, egyből azzal kezdtük, hogy folytattuk a bábfesztivál megrendezését, és azóta folyamatosan megtartjuk, ugyanúgy háromévente. Nyilván voltak kihagyások, mert a gazdasági válságok idején, és a covid alatt nem tudtuk megrendezni, de pont idén júniusban tartottunk a tizenkilencediket. Mindig szerencsénk van, mert találunk valamilyen támogatási formát, amibe a fesztivál megrendezését bele tudjuk rakni, ugyanis nincs állandó költségvetése. Az újraélesztésnek köszönhetően kialakultak nagyon jó szakmai kapcsolatok. A társulatok világszerte mindenfelé mennek, és ezzel nagyon leegyszerűsítik a válogatást és a meghívást. A magyarországi bábszínházak közül is már egyre többen dolgozunk úgy együtt, hogy összeállítunk külföldi

listákat, amin feltüntetjük, hogy ki, mit látott, hol látta, mit érdemes meghívni. 2023-ban rendezte a Nemzeti Színház a Színházi Olimpiát, amelynek a bábos része kapcsán nagyon összekovácsolódott a bábszínházak vezetősége, akik lebonyolították ennek a szervezését, és tartalmas beszélgetések folytak. Azóta is ez megy, ha valamit látunk, azt folyamatosan megosztjuk egymással. Sőt, a szakmai képviselők is jönnek a fesztiválra, pont azért, mert az adott előadást, amit ajánlottak nekik, nálunk lehet megnézni. Szerencsések vagyunk az új színházépülettel, mert ott mindez jól megvalósítható, hiszen jó terek vannak benne, a külföldiek is nagyon jól érzik magukat bennük. Mi ezt szeretnénk folytatni, de nyilván ez is pénz kérdése.

- Mekkora jelenleg a társulat, van-e lehetőség bővítésre?

- Huszonnégyen vagyunk a bábszínházban, velem együtt, hét színész kollégánk van, a többiek egyéb munkaköröket látják el a takarítástól a szervezésig és az irodai feladatokig. Nemigen van rá mód, hogy a bábszínház létszáma hathatós állami vagy önkormányzati segítség nélkül emelkedni tudjon. Nyilván különböző alkotó vállalkozók bedolgoznak az előadásokba, de az egy másik történet. Azonban nem szoktuk évados tagként feltüntetni azokat a meghívott vendégeket, akik hozzánk jönnek dolgozni egy-egy produkcióra. Nehéz lenne ezt a létszámot tovább fejleszteni, és ez a bábszínházak eleve kis létszámára is visszavezethető. Viszont pont most emelkedtek a költségvetési mutatók az önkormányzat és a minisztérium részéről, úgyhogy még bármi történhet.

- Milyen korosztályoknak játszottok a Napsugár Bábszínházban?

- 0-tól 99 éves korig. Mi éppúgy csinálunk csecsemőszínházi előadásokat és kisiskolásoknak, általános iskolásoknak szóló előadásokat, mint középiskolásoknak és felnőtteknek valókat. Azzal, hogy átkerültünk az új épületbe, kinyíltak a lehetőségek. Akkor volt régebben a próbatermünk, mint a Bóbita Bábszínház kamaraterme. Abban lehetetlen volt minden korosztály számára előadásokat játszani, ugyanis nem lehetett volna ezeket az előadásokat állandóan bepakolni és kipakolni, akkor legalább napi tíz előadást kellett volna játszani. Az új épületben viszont több helyre be lehet építeni fixen előadásokat, amiket lehet változtatni, és nem kell egy nap után lebontani őket, hanem folyamatosan lehet bennük gondolkodni. Rendkívül felszabadító, hogy olyan terünk van, amiben saját magunk gazdálkodhatunk a helyekkel.

A "Minden ösvény, minden út..." című kiállítás december 31-ig látogatható a Bóbita bábmúzeumában.

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumban

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

{comments off}

Lenkefi Zoltán, a Napsugár Bábszínház igazgatója és Sramó Gábor, a Bóbita Bábszínház igazgatója megnyitják a kiállítást

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumban

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumában

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumban

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumában

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

„Minden ösvény, minden út...” – új kiállítás a Bóbita bábmúzeumban

Írta: Major Zoltán

2025. szeptember 28. vasárnap, 14:35

